

לערבב את השטן הרב מואיז נבון

"יקוק מלך, יקוה מלך, יקוק ימלוך לעולם ועד"

משנה ראש השנה ד:ה סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם וכולל מלכיות עמהן ואינו תוקע קדושת היום ותוקע זכרונות ותוקע שופרות ותוקע ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים דברי רבי יוחנן בן נורי. אמר ליה רבי עקיבא אם אינו תוקע למלכיות למה הוא מזכיר אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם **וכולל מלכיות עם קדושת היום** ותוקע זכרונות ותוקע שופרות ותוקע ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים:

רמב"ם על משנה מסכת ראש השנה פרק ד משנה ה

ומן הראוי שיקדמו המלכיות ואחריהן זכרונות ואחריהן שופרות, כמו שאמרו: אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה, ובמה בשופר. והלכה כר' עקיבא.

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

ואמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות - כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה, ובמה - בשופר. אמר רבי אבהו: למה תוקעין בשופר של איל?

תוספות מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

בשופר של איל - בפרק ראווהו ב"ד (לקמן דף כו.) תנן דרבי יוסי מכשיר אף בשל פרה אבל קיימא לן כרבי יהודה דתוקעין בשל אילים כפופים כדפסקינן התם בגמרא: [בראש השנה - כמה דכופה איש דעתו ככה יותר טוב] (דף כו.).

אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל, כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני.

חידושי הריטב"א מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

... אפשר לומר אמר הקדוש ברוך הוא תקעו לפני בשופר של איל שאתם מחבבין מצוה בו זכר לעקידת יצחק והולכין בדרכיו מעלה אני עליכם כאילו אמרתי לכם לעקוד עצמכם לפני ועשיתם, מפי מורי.

אמר רבי יצחק, למה תוקעין בראש השנה? - למה תוקעין? רחמנא אמר "תקעו!" - אלא: למה מריעין? - מריעין? - רחמנא אמר "זכרון תרועה!" אלא: למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, [עמוד ב] ותוקעין ומריעין כשהן עומדין? **כדי לערבב השטן**. ...

מהרש"א חידושי אגדות מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

כדי לערבב את השטן כו'. עיי' פרש"י ותוסי' בשם הערוך ועיי' בר"ן:

רש"י מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב

כדי לערבב - שלא ישטין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות - מסתתמין דבריו.

תוספות מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב [עם תרגום קל]

כדי לערבב את השטן - פירש בערוך [כדאיתא] בירושלי "בלע המות לנצח" וכתוב "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול" כאשר שמע קול שיפוצא פעם אחד בהיל ולא בהיל, וכאשר שמע שנויות אמר ודאי זהו שיפוצא דיתקע בשופר גדול והגיע זמני למתבלע, [ולכן] מתערבב ולית ליה פנאי לעשות קטגוריא.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף פט עמוד א

אמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב "וירא העם כי בשש משה", אל תקרי בושש אלא באו שש. בשעה שעלה משה למרום אמר להן [משה] לישראל: לסוף ארבעים יום, בתחלת שש, אני בא. לסוף ארבעים יום בא **שטן ועירבב** את העולם, אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להן: באו שש - ולא השגיחו עליו. מת - ולא השגיחו עליו. הראה להן דמות מטתו. והיינו דקאמרי ליה לאהרן "כי זה משה האיש וגו'".

חידושי הר"ן מסכת ראש השנה דף טז עמוד א

... כדי לערבב את השטן: פי' להכניע היצר כדכתיב "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" דשטן היינו יצ"ה וכדריש לקיש דאמר "הוא השטן הוא היצה"ר הוא מה"מ. ..."

שטן: בית הבחירה למאירי מסכת ראש השנה דף טז עמוד א
... השטן המסית והמדיח ...

יצה"ר: מדרש תנחומא (ורשא) פרשת בראשית סימן ז (ז)

ויאמר ה' אלהים הן האדם זה שאמר הכתוב לבד ראה זה מצאתי אשר עשה האלהים את האדם ישר (קהלת ז) לא בראו הקב"ה שנקרא צדיק וישר את האדם בצלמו אלא כדי להיות צדיק וישר כמוהו, ואם תאמר למה ברא יצר הרע שכתוב בו כי יצר לב האדם רע מנעוריו (בראשית ח) אתה אומר שהוא רע מי יוכל לעשותו טוב אמר הקב"ה אתה עושה אותנו רע למה תיננוק בן חמש בן שש ושבע ושמונה ותשעה אינם חוטאים אלא מבן עשר ואילך ואז הוא מגדל יצר הרע, ואם תאמר אין אדם יכול לשמור את עצמו, אמר הקב"ה אתה עשית אותנו רע למה תיננוק היית ולא חטאת, נתגדלת וחטאת, וכמה דברים קשים יש בעולם יותר מיצר הרע ומרים ממנו ואתם ממתקין אותן, אין לך מן התורמוס ואתה שוקד לשלקו ולהמתיקו במים ז' פעמים עד שהוא נעשה מתוק וכן חרדל וצלף ודברים הרבה, ומה מרים שבראתי אותן ממתקין לצורכך, יצר הרע המסור בידך עאכ"ו!!

מה"מ: בראשית פרק ב

(טז) ויצו יקוק אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל: (יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות:

בראשית פרק ג

(כב) ויאמר יקוק אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו וילקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם: (כג) וישלחהו יקוק אלהים מגן עדן לעבד את האדמה אשר לקח משם:

רב הירש (בר' ג:כב)

שתי דרכים נמסרו לבחירת האדם: לדון בין טוב לרע על פי רצון ה' – וכך לבור לו את דרך החיים, או להחליט בעצמו מה טוב ומה רע – וכך לבור לו את דרך המוות. אך בירר לו דרך המוות, לדעת בעצמו מה טוב ומה רע.

ספר מורה הנבוכים חלק ראשון פרק ב

ובשכל יבדיל האדם בין האמת והשקר, וזה היה נמצא בו על שלמותו ותמותו, אמנם המגונה והנאה הוא במפורסמות [אסתטיקות] לא במושכלות [מדע], כי לא יאמר השמים כדוריים נאה, ולא הארץ שטוחה מגונה, אבל יאמר אמת ושקר. וכן בלשונו יאמר על הקושט ועל הבטל, אמת ושקר, ועל הנאה והמגונה, טוב ורע. ובשכל ידע האדם האמת מן השקר. וזה יהיה בענינים המושכלים כולם. וכאשר היה על שלמות עניניו ותמותם, והוא עם מחשבתו ומושכליו אשר נאמר בו בעבורם ותחסרהו מעט מאלהים, לא היה לו כח להשתמש במפורסמות בשום פנים ולא להשיגם, עד שאפילו הגלוי שבמפורסמות בגנות, והוא גלוי הערוה לא היה זה מגונה אצלו, ואל השיג גנותו. וכאשר מרה ונטה אל תאוותיו הדמיוניות והנאות חושיו הגשמיות, כמו שאמר כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים, נענש בששולל ההשגה ההיא השכלית, ...

ר' סולוביצ'יק, עבודה שבלב, עמ' 61

מה שהביא לנפילת האדם הוא ההעדפה שנתן לחושני, למענג ולמשביע הרצון, על פני האמת, הן במישור האינטלקטואלי והן במישור האתי.

נפש החיים, א:ו

ומאז [שאכל מעץ הדעת] נגרם על ידי זה ערבוביא גדולה במעשיו, שכל מעשי האדם המה בערבוביא והשתנות רבים מאד, פעם טוב ופעם רע, ומתהפך תמיד מטוב לרע ומרע לטוב.

שמות פרק לב פסוק א וירא העם כִּי־בָשַׁשׁ מִשֶׁה לְרַדֵּת מִרְהָר וַיִּקְהַל הָעָם עֲלֵ־אֶהָרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה־לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי־זָה מִשֶׁה הָאֵישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לֹא יָדַעְנוּ מִהֲהָיָה לוֹ:

תוספות מסכת ראש השנה דף טז עמוד ב [עם תרגום קל]

כדי לערבב את השטן - פירש בערוך [כדאיתא] בירושלי "בלע המות לנצח" וכתוב "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול" כאשר שמע קול שיפורה פעם אחד בהיל ולא בהיל, וכאשר שמע שנוית אמר ודאי זהו שיפורה דיתקע בשופר גדול והגיע זמני למתבלע, [ולכן] מתערבב ולית ליה פנאי לעשות קטגוריא.

"יקוק מלך, יקוה מלך, יקוק ימלוך לעולם ועד"